

Odklepávání popela na Buddhu

Přeložil Lumír Kolíbal. DharmaGaia, Praha, 1996. ISBN 80-85905-13-2

Jednou odpoledne přišel na čaj mladý žák a zeptal se mistra Seung Saha: "Co to je svoboda?"

"Svoboda, " řekl mistr, "znamená život bez jakýchkoliv překážek. Jestli ti rodiče řeknou, abys něco udělal, a ty je neposlechneš, protože jsi svobodný, pak to není pravá svoboda. Pravou svobodou je svoboda od myšlení, svoboda od všech pout, dokonce i od života a smrti. Jestli chceš život, mám život, jestli chceš smrt, mám smrt."

Žák se zeptal: "Kdybys chtěl zemřít právě teď, dokázal bys to?"

Son-sa řekl: "Co to je smrt?"

"Nevím."

"Jestliže tvoříš smrt, ja tady smrt. Pokud tvoříš život, je tu život. Rozumíš? To je svoboda. Svobodné myšlení, to je svoboda. Zablokované myšlení představuje překážku. Dejme tomu, že ti máma řekne: "Vyměň si košili, máš ji špinavou." Když odpovíš: "Ne, nevyměním, jsem svobodný," znamená to, že ulpíváš na špinavé košili nebo na své svobodě. Nejsi tedy skutečně svobodný. Jsi-li opravdu svobodný, pak špinavé je stejně dobré jako čisté. Nezáleží na tom. Nevyměnit si košili je dobré, vyměnit si ji je stejně tak dobré. Jestliže máma chce, abych si ji vyměnil, pak si ji vyměním. Nedělám to pro sebe, ale pro ni. To je svoboda. Netoužím po něčem pro sebe, ale jde mi o všechny lidi."

Žák se zeptal: "Jestliže nemáš žádnou touhu, proč jíš?"

Son-sa odpověděl: "Když jsem hladový, jím."

"Ale proč jíš, když říkáš, že nemáš žádnou touhu?"

"Jím kvůli tobě."

"Co tím myslíš?"

"Pokud říkám: Když jsem hladový, jím, znamená to, že je to právě tak, jak to je. To znamená, že neulpívám na jídle. Nemám žádné chci to nebo nechci tamto. Kdybych nejedl, nemohl bych tě učit. Takže jím kvůli tobě."

"Opravdu tě nechápu."

Son-sa ho udeřil a řekl: "Teď už rozumíš?"

"Nevím."

"Musíš pochopit toto nevím. Pak nebudeš připoután k ničemu. Vždy udržuj stav myslí nevím. To je pravá svoboda."

Ukázka: "Odklepávání popela na Buddhu"

ZENOVÉHO MISTRA SEUNG SAHN

Příběh Won Hjoa

Ve starověké Koreji žil před třinácti sty lety velký zenový mistr Won Hjo. Jako mladík bojoval v občanské válce a viděl mnoho zabitých přátel a zničených domovů. Byl zdrcen prázdnotou tohoto života, proto si oholil hlavu a odešel do hor, aby žil jako mnich. V horách četl mnoho sůter, dodržoval příkázání, ale stále nechápal opravdový smysl buddhismu. Protože věděl, že v Číně může nalézt zenového mistra, který by mu pomohl dosáhnout osvícení, vydal se tam napříč velkými suchými severními rovinami.

Šel pěšky celé dny a v noci spal. Jednoho večera, když přecházel pustinu, se zastavil v maličké oáze a usnul. K půlnoci ho probudila veliká žízeň. Byla hluboká tma. Lezl kolem dokola po čtyřech, až nahmatal na zemi nádobu, zvedl ji a pil. Ach, jak to bylo lahodné! Vděčně a hluboce se pak ve tmě poklonil Buddhovi za dar vody.

Ráno se Won Hjo probudil a spatřil onu nádobu na vodu. Byla to rozbitá lidská lebka se zbytky svalů okolo čelistí, v níž plavala ve špinavé dešťové vodě spousta podivného hmyzu. Won Hjo se podíval na lebku a začal zvracet. Když otevřel ústa, otevřela se i jeho mysl a on pochopil. V noci, protože neviděl a nemyslel, byla voda lahodná. Dnes ráno, protože viděl a myslel, se z ní pozvracel. Ach, řekl si, myšlení tvoří dobro a zlo, život a smrt. Tvoří celý vesmír a je jeho pánem. Bez myšlení není ani žádný vesmír, ani Buddha, ani Dharma. Všechno je v jednotě, a tato jednota je prázdná.

Teď už mistra nepotřeboval, Won Hjo již pochopil život a smrt. Co víc se ještě měl učit? Otočil se tedy a vydal se zpět do Koreje.

Minulo dvacet let. Won Hjo se stal nejslavnějším mnichem v zemi, důvěrným rádcem králů v Sille a učitelem nejmocnějších a nejvznešenějších rodin. Ať kázal kdekoliv, měl vždy plno. Žil v krásném chrámu, měl nejlepší žáky, jedl nejlepší jídla a spal spánkem spravedlivého.

Ve stejné době žil v Sille velký zenový mistr, malý stařec s dlouhým vousem a kůží jak zmačkaný papír. Bos a v cárech procházel městy a zvonil na svůj zvoneček: Te-an, te-an, te-an, nemysli, te-an, te-an, je jako toto, te-an, klidná mysl, te-an, te-an. Won Hjo o něm slyšel a jednoho dne se vydal do horské jeskyně, kde mistr žil. Již z dálky slyšel překrásný zpěv, linoucí se údolím. Ale když přišel až k jeskyni, našel mistra vzlykajícího nad mrtvým kolouchem. Won Hjo oněměl. Jak může osvícená bytost být smutná či šťastná, když přece ve stavu nirvány není nic, kvůli čemu bychom mohli být šťastní či smutní, ani nikdo, kdo by mohl být šťastný či smutný? Chvilí stál neschopen slova a potom se mistra zeptal, proč pláče.

Mistr mu vyprávěl, jak našel opuštěného koloucha, kterému lovci zastřelili jeho matku. Kolouch byl velice hladový, a tak šel mistr dolů do vesnice vyprosit mléko. Věděl, že pro zvíře by mu mléko nikdo nedal. Řekl tedy, že mléko je pro jeho syna. "Mnich a má syna? Co to je za špinavce?" divili se vesničané, ale někteří mu mléko přece jen dali. Tak se po celý měsíc dařilo mistrovi krmit mládě. Ale pak se skandál rozšířil a poslední tři dny mu nikdo nic nedal. Když konečně sehnal trochu mléka, bylo už pozdě, kolouch zemřel. "Ty to nechápeš," řekl mistr, "má mysl a mysl koloucha jsou stejné. Kolouch byl velice hladový. "Chci mléko, chci mléko," naříkal. Teď je mrtvý. Jeho mysl je mou myslí. Proto pláču. Chci mléko."

Won Hjo začal pomalu chápat, jak velkým bódhisattvou je mistr. Když byla všechna stvoření šťastná, on byl také šťastný. Byla-li smutná, i on byl smutný. "Prosím, pouč mne," požádal Won Hjo mistra.

"Dobrá," souhlasil mistr, "pojd' se mnou."

Zašli do vykřičené čtvrti města a mistr zavedl Won Hjoa do domu gejš. Zazvonil "te-an, te-an" a otevřela krásná žena. "Dnes jsem ti přivedl slavného mnicha Won Hjoa." Kráska vykřikla: "Ach, Won Hjo!" Won Hjo se začervenel a žena taky. Odvedla ho po schodech nahoru, plná štěstí i rozpaků, vzrušením celá bez sebe, že k ní přišel tak slavný mnich. Když pro hosty připravovala maso a víno, mistr řekl Won Hjoovi: "Dvacet let jsi se přátelil s králi, princí a mnichy. Není dobré, aby mnich žil celý život jenom v nebi. Je třeba navštívit i peklo a zachránit odtud lidi, kteří se topí ve svých žádostech. Peklo je také "jako toto." Takže dnes večer pojedeš s tím vínem rovnou do pekla."

"Ale když já jsem nikdy v životě neporušil ani jedno přikázání," bránil se Won Hjo.

"Šťastnou cestu," popřál mu mistr. Pak se otočil k ženě a přísně se zeptal: "Nevíš, že nalévat víno mnichovi je hřích? Nebojíš se, že přijdeš do pekla?"

"Ne," řekla žena, "přijde Won Hjo a zachrání mne."

"Velice dobrá odpověď," řekl mistr.

A tak Won Hjo zůstal celou noc a porušil nejedno přikázání. Druhý den ráno odložil svou elegantní róbu a vytančil v cárech a bosky do ulic. "Te-an, te-an, te-an! Vesmír je takový, jaký je! A co jsi ty?" nahoru.